

Vita aeterna. Výstava o restaurování

15. října 2026, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, historická budova
Přihlášky k účasti na kolokviu, prosím, zašlete na adresu pozvanky@upm.cz

Kolokvium pořádané v rámci výstavy Vita aeterna. Výstava o restaurování nabídne pohled do historie i současnosti konzervátorské a restaurátorské praxe. Jednotlivá vystoupení přiblíží vývoj péče o sbírky UPM, osobní zkušenosti, výsledky materiálových průzkumů i otázky spojené s volbou vhodných metod, materiálů a technologií i konkrétní zásahy. Restaurování zde bude nahlíženo jako mezioborová disciplína, v níž se propojují znalosti materiálů, vědecké poznání a řemeslná zkušenost. Pozornost se zaměří na osvědčené postupy, méně obvyklé problémy i možnosti nových technologií. Setkání zároveň vytvoří prostor pro sdílení zkušeností, představení rozpracovaných témat a odbornou diskusi.

Program

9:00–9:30 Registrace
9:30–9:40 Lucie Vlčková, Radim Vondráček — Úvodní slovo

1. Výstava, instituce a paměť oboru

9:40–10:00 **Magdalena Nerudová** — Od Navráceno životu k Vita aeterna. Dvě výstavy o restaurování v UPM
10:00–10:20 **Zuzana Bauerová (UMPRUM)** — Historie konzervování–restaurování v UPM ve světle dokumentů (1885–1995)
10:20–10:40 **Studenti UMPRUM** — Rozhovory – projekt Orální historie konzervování–restaurování uměleckořemeslných děl
10:40–11:00 **Petr Špaček** — Rekonstrukce korpusu relikviáře sv. Maura a vzpomínka na okolnosti po jeho nalezení v roce 1985
11:00–11:15 **Martina Chadimová** — Edukace veřejnosti prostřednictvím výstavy
11:15–11:30 Přestávka

2. Průzkum, materiály a technologie

11:30–11:50 **Markéta Havlová, Michaela Závadská** — Analýza materiálového složení sbírkových předmětů a její využití v praxi
11:50–12:10 **Martina Chadimová, Markéta Šíbllová** — Laterna magika – od světla k obrazu
12:10–12:30 **Tomáš Mori** — Agarové gely v praxi – komplexní přístup k čištění pocínovaného dveřního zámku
12:30–13:00 Diskuse
13:00–14:00 Přestávka na oběd

3. Konzervátorsko-restaurátorské zásahy

14:00–14:20 **Karla Frajerová** — Zhotovení kopie části šperku podle fotografické předlohy
14:20–14:40 **Světlana Spiwoková** — Historické šroubové spoje jako technická památka: otázky jejich obnovy
14:40–15:00 **Tomáš Stern** — Průzkum a restaurování kabinetu s marketerií
15:00–15:10 Diskuse
15:10–15:30 Přestávka

4. Konzervátorsko-restaurátorské zásahy

15:30–15:50 **Tereza Vaňková** — Restaurátorský postup a rekonstrukce reliéfní řezby ze slonoviny s využitím kompozitních materiálů
15:50–16:10 **Zita Brožková, Jakub Tluchoř** — Restaurování pětidílného keramického reliéfu Otto Gutfreunda ze sbírky UPM
16:10–16:30 Závěrečná diskuse, shrnutí a ukončení kolokvia

Anotace příspěvků

Lucie Vlčková / Radim Vondráček

Úvodní slovo

Magdalena Nerudová

Od Navráceno životu k Vita aeterna. Dvě výstavy o restaurování v UPM

Ohlédnutí za dvěma výstavami UPM věnovanými konzervaci a restaurování – Navráceno životu z roku 1980 a současnou Vita aeterna – připomene okolnosti vzniku staršího projektu a ukáže, jak na něj po šestačtyřiceti letech navazuje dnešní výstava. Pozornost se zaměří na způsob, jakým byly v obou případech prezentovány restaurované sbírkové předměty i práce, která stojí za jejich uchováním. Srovnání nabídne pohled na rozdílné způsoby, jimiž muzeum téma restaurování přibližovalo tehdy a dnes.

Zuzana Bauerová (UMPRUM)

Historie konzervování–restaurování v UPM ve světle dokumentů (1885–1995)

Archivní dokumenty a další prameny umožňují nově nahlédnout do historie konzervování a restaurování v UPM i do okolností, které formovaly správu muzejních sbírek. Výklad bude sledovat období od založení muzea v roce 1885 do roku 1995, kdy v rámci reorganizace vzniklo samostatné restaurátorské oddělení.

Studenti UMPRUM

Rozhovory – projekt Orální historie konzervování–restaurování uměleckořemeslných děl

Studentský projekt mapuje vývoj konzervování a restaurování designu a uměleckého řemesla v kontextu sbírkotvorné instituce. Rozhovory s pamětníky – pracovníky UPM – přiblíží proměny profese od poloviny 20. století do současnosti. Pozornost bude věnována také možností, které metoda orální historie nabízí ve výuce konzervátorů–restaurátorů.

Petr Špaček

Rekonstrukce korpusu relikviáře sv. Maura a vzpomínka na okolnosti po jeho nalezení v roce 1985

Loňské čtyřicáté výročí nalezení relikviáře sv. Maura je příležitostí připomenout méně známé skutečnosti spojené s tímto významným okamžikem. Vystoupení přiblíží situaci před objevením a po objevení relikviáře i jeho uložení na různých místech v Praze. Z pohledu zhotovitelů nových dřevěných částí se zaměří na problémy při upřesňování rozměrů schránky a na postupný vývoj technického řešení některých detailů nového korpusu, na němž je nyní kompletně instalována veškerá výzdoba. Vybrané okolnosti a zajímavosti doplní fotografická dokumentace.

Martina Chadimová

Edukace veřejnosti prostřednictvím výstavy

Výstava je jedním z klíčových nástrojů, jimiž muzeum komunikuje s veřejností, a její příprava s sebou nese řadu rozhodnutí ovlivňujících celkové vyznění, obsah i porozumění návštěvníka. Jak pracovat s množstvím informací, v jaké formě je předkládat a jak připravit texty tak, aby bylo téma srozumitelné a podněcovalo k dalšímu poznávání? Na příkladu výstavy Vita aeterna se příspěvek zaměří na možnosti, jak odborné téma restaurování přiblížit veřejnosti.

Markéta Havlová, Michaela Závadská

Analýza materiálového složení sbírkových předmětů a její využití v praxi

Volba vhodné metody ošetření vychází ze znalosti materiálového složení předmětu. K jeho identifikaci slouží různé metody instrumentální chemické analýzy. Na příkladech uměleckořemeslných děl restaurovaných pro výstavu Vita aeterna budou prezentovány výsledky analýz, které pomohly určit vhodný způsob ošetření a v některých případech odhalily také starší restaurátorské zásahy. Pozornost bude věnována rovněž důležitosti spolupráce mezi chemikem–analytikem a restaurátorem.

Martina Chadimová, Markéta Šíbllová

Laterna magika – od světla k obrazu

Výroba skleněných promítacích destiček pro přístroj laterna magika se proměňovala v závislosti na dostupných technologiích a dobových zvyklostech. Přednáška shrne způsoby vytváření obrazu, používané materiály i jednotlivé technologické postupy.

Tomáš Mori

Agarové gely v praxi – komplexní přístup k čištění pocínovaného dveřního zámku

Případová studie se zabývá na čištění silně zkorodovaného železného zámku s dochovanými zbytky původního pocínování. Hlavní pozornost je věnována speciálnímu čistícímu agarovému gelu (TAC), který byl nanášen za horka a umožnil šetrné odstranění rzi bez poškození citlivé vrstvy cínu. Představeny budou výhody i limity této metody. Konkrétní zásah zároveň ukazuje, že v praxi často nelze spoléhat na jediný univerzální postup a že při záchraně historických kovových předmětů je zásadní flexibilní přístup.

Karla Frajerová

Zhotovení kopie části šperku podle fotografické předlohy

Na příkladu zhotovení kopie části šperku podle fotografické předlohy bude představena volba vhodného restaurátorského postupu založeného na klasických řemeslných technikách. Cílem práce bylo vytvořit pro muzejní a výstavní účely část šperku odpovídající jeho původní podobě.

Světlana Spiwoková

Historické šroubové spoje jako technická památka: otázky jejich obnovy

Pozornost se soustředí na specifický, často přehlížený detail restaurátorské práce – obnovu objektů spojených šrouby a matkami. Ve sbírkách UPM i dalších muzeích se nacházejí například liturgické předměty, u nichž byl při předchozích úpravách zmenšen průměr šroubu pomocí závitového očka – nástroje, který před 19. stoletím nebyl znám. Jiné šrouby jsou zacínované nebo lepené. Ačkoli jsou tyto spoje velmi malé a často skryté, lze na ně pohlížet jako na technickou památku. Druhá část otevře otázku, zda by k dochovaným šroubům bylo možné odlévat nové matky z vhodného pevného, avšak nekovového materiálu, případně zda by pro tento účel nenašla uplatnění technologie 3D tisku.

Tomáš Stern

Průzkum a restaurování kabinetu s marketerií

Kabinet z druhé poloviny 19. století je zdoben bohatou slonovinou arabeskou ve stylu pozdní renesančních augsburských prací. V úvodu příspěvku bude nejprve stručně nastíněna jeho poměrně krátká historie a představen mikroskopický materiálový průzkum i stav před zásahem. Hlavní pozornost bude věnována samotnému konzervátorsko–restaurátorskému postupu. Některé otázky, které se během zásahu objevily a zůstaly bez jednoznačné odpovědi, nabídnou prostor k diskusi.

Tereza Vaňková

Restaurátorský postup a rekonstrukce reliéfní řezby ze slonoviny s využitím kompozitních materiálů

Předmětem příspěvku je restaurování podnoží stolu ze 17. století, zhotoveného z ebenového dřeva a zdobeného bohatou reliéfní řezbou z pravé slonoviny. Zásahu předcházela jednoduchá materiálová analýza, která pomohla určit původní i druhotně použité materiály a zaznamenat starší restaurátorské a jiné úpravy. Následně bude představen vlastní restaurovací postup a rekonstrukce reliéfní řezby s využitím kompozitních materiálů. Závěr otevře diskusi o etických otázkách spojených s používáním ušlechtilých materiálů, možnostech jejich nahrazení syntetickými či přírodními alternativami a omezeních vyplývajících z úmluvy CITES.

Zita Brožková, Jakub Tluchoř

Restaurování pětidílného keramického reliéfu Otto Gutfreunda ze sbírky UPM

Pětidílný keramický reliéf Otto Gutfreunda vznikl pro Mezinárodní výstavu dekorativního umění v Paříži v roce 1925 a do sbírky UPM byl zařazen v roce 1935 již v poškozeném stavu. Prezentace přiblíží průběh komplexního konzervátorsko–restaurátorského zásahu a jeho jednotlivá řešení.